

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 14/07-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti R. L., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. C., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 (pôvodne vedenom Okresným súdom Malacky) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. R. L. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV je p o v i n n ý uhradiť R. L. trovy konania v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. C., B..

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. januára 2007 doručená sťažnosť R. L., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. C., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 (pôvodne vedenom Okresným súdom Malacky).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že 9. apríla 2001 zaslal Okresnému súdu Malacky žalobu o priznanie mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu poškodenia zdravia v dôsledku poľovného úrazu. V súčasnosti je spor vedený okresným súdom.

Okresný súd Malacky vo veci rozhodol rozsudkom z 28. októbra 2002 tak, že uznal dôvodnosť podaného návrhu. Voči rozsudku sa odvolal odporca I a vedľajší účastník na strane odporcu. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 4 Co 73/03 z 26. júla 2002 zrušil rozsudok Okresného súdu Malacky v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom však vo svojom rozhodnutí uviedol záväzné právne závery ohľadom určenia zodpovednosti za spôsobenú škodu a opodstatnenosti žaloby. Po zrušení a vrátení veci Okresný súd Malacky uskutočnil 16. septembra 2004, 27. októbra 2004, 7. septembra 2005, 10. októbra 2005 a 28. novembra 2005 pojednávania, na ktorých boli predložené požadované dôkazy. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 16. septembra 2004, odporca v I. rade navrhol vykonať znalecké dokazovanie pre posúdenie výšky odškodnenia, k čomu sa pripojil aj vedľajší účastník na strane odporcu. Uznesením č. k. MA 4 C 70/01-285 z 5. júna 2006 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie

z odvetvia chirurgie a ustanovil znalca s možnosťou prizvať konzultantov. Od doručenia uznesenia o tomto procesnom úkone 29. júna 2006, aj to až po urgencii z 27. mája 2006, sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že vo veci sa ďalej nekoná, a preto žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa R. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR bolo postupom Okresného súdu v Malackách a Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn: MA 4 C 70/2001 porušené.

Prikazuje sa, aby Okresný súd Bratislava IV, pracovisko Malacky vo veci neodkladne ďalej konal a rozhodol.

Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 100.000 Sk a náhrada trov konania, ktoré je povinný OS Bratislava IV vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

Ústavný súd návrh podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a pretože nezistil dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľa aj okresný súd, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a okresný súd vyzval aj na vyjadrenie k sťažnosti.

Sťažovateľ ani okresný súd na ústnom prerokovaní veci netrvali.

Okresný súd k sťažnosti uviedol nasledovné:

*„V označenej právnej veci boli realizované nasledovné právne úkony:
úpravou zákonnej sudkyne zo dňa 24. 10. 2001 súd si vyžiadal vyjadrenia odporcu a vedľajšieho účastníka k návrhu a vykonal ďalšie procesné úkony
podaním zo dňa 17. 12. 2001 odporca v 1. rade sa vyjadril k návrhu
podaním zo dňa 18. 1. 2002 odporca v 3. rade podal námietky proti návrhu
prípismi zo dňa 17. 1. 2002 súd žiadal potrebné doklady (Okresná prokuratúra M.,*

S., navrhovateľ)

pojednávanie dňa 14. 2. 2002, odročené na neurčito, uznesenie o spojení vecí úpravou zákonnej sudkyne zo dňa 9. 4. 2002 bol určený termín pojednávania na 17. 9. 2002

pojednávanie dňa 17. 9. 2002, odročené na 24. 10. 2002

pojednávanie dňa 24. 10. 2002, odročené na vyhlásenie rozsudku na deň 28. 10. 2002

uznesenie zo dňa 24. 10. 2002 o vylúčení veci na samostatné konanie

pojednávanie dňa 28. 10. 2002, vyhlásenie rozsudku, doručený účastníkom

proti rozsudku sa odvolali: odporca v 1. rade, vedľajší účastník,

podanie z 30. 12. 2002 - vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu odporcu v 1. rade

podanie z 24. 2. 2003 - vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu vedľajšieho účastníka

spis doručený dňa 21. 3. 2003 Krajskému súdu v Bratislave na konanie a rozhodnutie o odvolaniach účastníkov

podanie navrhovateľa zo dňa 30. 6. 2004 - návrh na dokazovanie a čiastočné späťvzatie návrhu

spis doručený dňa 15. 3. 2004 späť z Krajského súdu v Bratislave s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. 1. 2004 - rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej časti zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie

pojednávanie dňa 16. 9. 2004, odročené na 27. 10. 2004

pojednávanie dňa 27. 10. 2004, odročené na neurčito

Okresný súd Bratislava IV uznesením sp. zn. 4 C 70/01 zo dňa 27. 10. 2004 konanie voči odporcom v 2. a 3. rade zastavil

podanie navrhovateľa zo dňa 20. 1. 2005 - zaslanie dokladov

podanie navrhovateľa zo dňa 12. 4. 2005 - žiadosť o urýchlenie konania

úprava zákonnej sudkyne zo dňa 12. 7. 2005 o určení termínu pojednávania na deň 7. 9. 2005

pojednávanie dňa 7. 9. 2005, odročené na 10. 10. 2005

pojednávanie dňa 10. 10. 2005, odročené na 28. 11. 2005

súd vykonával procesné úkony potrebné ku konaniu - dotazy na Daňové úrady B. a B.

pojednávanie dňa 28. 11. 2005, odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania

Okresný súd Bratislava IV uznesením sp. zn. MA 4 C 70/01 zo dňa 5. 6. 2006 nariaďuje vo veci znalecké dokazovanie

podanie navrhovateľa zo dňa 5. 10. 2006 - žiadosť o doručenie znaleckého posudku spis sp. zn. MA 4 C 70/01 zaslaný dňa 30. 1. 2007 znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku

znalecký posudok doručený súdu dňa 2. 3. 2007

podanie navrhovateľa zo dňa 3. 4. 2007 - vyjadrenie k znaleckému posudku

úprava zákonnej sudkyne zo dňa 12. 4. 2007, určenie termínu pojednávania na deň 29. 5. 2007

Z uvedeného prehľadu procesných úkonov konštatujem prieťahy v konaní, ktoré sú sčasti spôsobené náročnosťou predmetného konania. Okresný súd Bratislava IV vykonával dokazovanie v súlade s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave, ktorý vo svojom rozhodnutí uviedol, že mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia nie je v spise podložené žiadnymi skutkovými okolnosťami. Z tohto dôvodu súd musel vykonať dokazovanie aj znaleckým posudkom.

Oznamujeme, že netrváme na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Spis Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. MA 4 C 70/2001 predložíme obratom po pojednávaní, ktoré je určené na deň 29. 5. 2007.“

Predložený prehľad úkonov predsedníčkou okresného súdu korešpondoval s úkonmi uvedenými v sťažnosti sťažovateľa a s priloženou dokumentáciou. Predsedníčka okresného súdu pritom sama vo svojom vyjadrení uznala zbytočné prieťahy v konaní.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 je zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z dôvodu mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Konanie síce tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec z právneho hľadiska nevykazuje znaky náročnosti, avšak predmet konania si vyžadoval vykonať znalecké dokazovanie, čo signalizuje určitú skutkovú zložitosť veci, na ktorú poukázala aj predsedníčka okresného súdu. Je nepochybné, že povaha veci, akou je odškodnenie bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia, si vyžaduje pristupovať k veci s osobitnou starostlivosťou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu. Sťažovateľ bol v konaní aktívny a súčinnosťný. Pri hodnotení správania sťažovateľa dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorého uplatnením ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu.

Zo skutkového stavu vyplýva, že konanie začalo 9. apríla 2001 na základe žaloby sťažovateľa, ktorý ako obeť poľovného úrazu 31. decembra 1999 utrpel vážne poškodenie zdravia. Od začatia konania až do vyhlásenia rozsudku 28. októbra 2002 konal okresný súd v zásade plynulo, robil potrebné procesné úkony, uskutočnili sa tri pojednávania a na ďalšom bol vyhlásený rozsudok.

Odporca I a vedľajší účastník sa proti tomuto rozsudku odvolali a od 21. marca 2003 sa spis z tohto dôvodu nachádzal na krajskom súde, a to až do 15. marca 2004, keď bol v nadväznosti na zrušenie rozsudku prvostupňového súdu v napadnutej časti a vrátení veci

na ďalšie konanie doručený okresnému súdu. Toto obdobie nemôže ísť na vrub okresného súdu.

Od toho času okresný súd uskutočnil päť pojednávaní, sťažovateľ však požadoval urýchlenie konania. Okresný súd 5. júna 2006 nariadil vo veci znalecké dokazovanie avšak znalcovi bol spis zaslaný až 30. januára 2007. Znalecký posudok bol doručený okresnému súdu 2. marca 2007 a ďalší termín pojednávania bol určený na 29. máj 2007.

Podľa názoru ústavného súdu toto obdobie je poznačené neefektívnou činnosťou okresného súdu, pretože po rozhodnutí krajského súdu o odvolaní sa okresný súd mohol a mal zamerať na odstraňovanie nedostatkov v konaní uvedených v odôvodnení tohto rozhodnutia. Nariadenie znaleckého dokazovania po viac ako piatich rokoch od začatia konania a po roku a pol od rozhodnutia o odvolaní považuje ústavný súd za neefektívny prístup okresného súdu v danej veci, ktorého intenzita mala za následok zbytočné prietahy v konaní a porušenie základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. MA 4 C 70/2001 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho

domáha. Podľa odseku 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba čakala na výsledok konania takej povahy, akým je označené konanie sťažovateľa. U sťažovateľa oprávnene takýto postup okresného súdu vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľa, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv každej oprávnenej osoby, ako aj povahu veci ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením označeného práva sťažovateľa.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom, ktoré si síce uplatnil, ale nevyčísľil. Za dva úkony právnej služby urobené v roku 2007 mu ústavný súd priznal trovy konania v celkovej sume 6 296 Sk (vrátane režijného paušálu).

Základom pre výpočet náhrady za úkony právnej služby urobené v roku 2007 je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2007